

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 23 stycznia 2019 r.

Pozycja 8

POSTANOWIENIE z dnia 20 września 2017 r. Sygn. akt Ts 28/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Małgorzata Pyziak-Szafnicka,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej R.M. w sprawie zgodności:

§ 18 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. Nr 152, poz. 1493) z art. 45 i art. 77 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 32 oraz art. 49 w zw. z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 9 lutego 2017 r. (data nadania) R.M. wystąpił o stwierdzenie, że § 18 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. Nr 152, poz. 1493; dalej: rozporządzenie) w zakresie, w jakim przepis ten ogranicza prawo: „1) osadzonych posiadających na własnym koncie środki pieniężne do bezpłatnego wysyłania korespondencji o charakterze wyłącznie urzędowym poprzez zobligowanie ich do ponoszenia w tym zakresie opłat pocztowych, przy jednoczesnym niedoprecyzowaniu, czy pojęcie »przesyłki listowe« należy interpretować rozszerzająco jako przesyłki każdego rodzaju, zarówno urzędowe, jak i prywatne, czy też pojęcie to odnosi się tylko do przesyłek jednego rodzaju, tj. tylko prywatnych lub tylko urzędowych; 2) osadzonych nieposiadających na własnym koncie środków pieniężnych do otrzymania od administracji zakładu karnego więcej niż dwóch znaczków pocztowych w ciągu miesiąca niezbędnych do wysłania korespondencji o charakterze wyłącznie urzędowym, uzależniając tę decyzję od zaistnienia szczególnie uzasadnionego przypadku jednocześnie nie doprecyzowując, co przez to należy rozumieć, pozostawiając tym samym tę kwestię jako wyłącznie uznaniową, przy jednoczesnym niedoprecyzowaniu, czy pojęcie »przesyłki listowe« należy interpretować rozszerzająco jako przesyłki każdego rodzaju, zarówno urzędowe, jak i prywatne, czy też pojęcie to odnosi się tylko do przesyłek jednego rodzaju, tj. tylko prywatnych, lub tylko urzędowych”, jest niezgodny z art. 45 i art. 77 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 32 oraz art. 49 w zw. z art. 2 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującą sprawą.

4 sierpnia 2016 r. skarżący złożył do Dyrektora Aresztu Śledczego w B. wniosek o umożliwienie mu wysyłania korespondencji urzędowej bez uiszczania opłaty z tytułu zakupu znaczków pocztowych, tj. bez ponoszenia kosztów przesyłki w przypadku posiadania przez niego na koncie, do własnej dyspozycji, środków pieniężnych. Decyzją z 8 sierpnia 2016 r. Dyrektor Aresztu Śledczego w B. załatwił wniosek skarżącego odmownie. Na skutek wniesionej skargi Sąd Okręgowy w K. Wydział Penitencyjny postanowieniem z 3 października 2016 r. (sygn. akt [...]) utrzymał w mocy decyzję Dyrektora Aresztu Śledczego w B. z 8 sierpnia 2016 r. w przedmiocie odmowy wysyłania korespondencji urzędowej bez ponoszenia kosztów przesyłki.

Niezależnie od powyższego skarżący już 1 sierpnia 2015 r. złożył wniosek o „ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem przygotowania skargi konstytucyjnej”. Postanowieniem z 21 sierpnia 2015 r. Sąd Rejonowy w B. (sygn. akt [...]) ustanowił dla niego adwokata z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej.

Zdaniem skarżącego ustanowienie obowiązku ponoszenia przez osadzonych kosztów wysyłki wszystkich przesyłek, w tym także zawierających tzw. pisma procesowe, jest sprzeczne z zasadą dostępności do sądu (art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji). Ponadto, w jego ocenie, limitowanie ilości otrzymanych znaczków niezbędnych do wysłania listów urzędowych przez osadzonych jest sprzeczne z zasadą wolności komunikowania się (art. 49 w zw. z art. 2 Konstytucji).

Zarządzeniami sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 10 marca 2017 r. oraz 16 maja 2017 r. pełnomocnik skarżącego został wezwany do uzupełnienia braków formalnych skargi konstytucyjnej. Pismami z 31 marca 2017 r. oraz 9 czerwca 2017 r. pełnomocnik skarżącego odniósł się do zarządzeń sędziego Trybunału Konstytucyjnego.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna, a także gdy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 59 ust. 1 pkt 2-4 u.o.t.p. TK.

Trybunał Konstytucyjny przypomina, że skarga konstytucyjna jest sformalizowanym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności lub praw. Skarga – jako pismo procesowe – objęta została tzw. przymusem adwokacko-radcowskim, który oznacza konieczność sporządzenia skargi konstytucyjnej przez profesjonalnego pełnomocnika (art. 44 ust. 1 u.o.t.p. TK). Skarżący może korzystać z pełnomocnika z wyboru albo, w razie niemożności poniesienia kosztów pomocy prawnej, może on zwrócić się do sądu rejonowego swego miejsca zamieszkania o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (art. 44 ust. 2 u.o.t.p. TK). Pełnomocnictwo to ma charakter szczególny i uprawnia pełnomocnika do podjęcia działań tylko w ściśle określonym zakresie.

W analizowanej sprawie skarżący wystąpił o stwierdzenie niezgodności § 18 rozporządzenia z art. 45 i art. 77 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 32 oraz art. 49 w zw. z art. 2 Konstytucji, wskazując, że do naruszenia tych praw i wolności doszło w związku z wydaniem przez Sąd Okręgowy w K. postanowienia z 3 października 2016 r. (sygn. akt [...]). Po wydaniu powyższego postanowienia skarżący nie wystąpił o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej.

Takie wystąpienie miało miejsce wcześniej, bo już 1 sierpnia 2015 r., kiedy to skarżący w sposób bardzo ogólny zwrócił się o ustanowienie pełnomocnika z urzędu „celem przygotowania skargi konstytucyjnej”, który *notabene* został mu wyznaczony postanowieniem Sądu Rejonowego w B. z dnia 21 sierpnia 2015 r. (sygn. akt [...]). Nie wiadomo, w związku z jaką sprawą skarżący złożył przedmiotowy wniosek, jednakże nie ulega wątpliwości, że pełnomocnik ustanowiony na podstawie tego postanowienia sądu nie jest uprawniony do działania w przedmiocie skargi konstytucyjnej wniesionej w związku z wydanym postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z 3 października 2016 r., a więc ponad rok od ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Oczywiście jest, że z uwagi na zwrócenie się skarżącego z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika do sporządzenia skargi konstytucyjnej przed wydaniem orzeczenia, z którym wiąże on naruszenia swoich konstytucyjnych praw i wolności, ustanowiony w ten sposób pełnomocnik nie ma mandatu do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej, której przedmiotem będzie orzeczenie wydane po jego ustanowieniu.

Skarżący po doręczeniu mu postanowienia Sądu Okręgowego w K. z 3 października 2016 r. powinien był wystąpić do właściwego sądu rejonowego w celu ustanowienia pełnomocnika do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej w tej konkretnej sprawie. Nieuczynienie tego w stosownym terminie oznacza, że adwokat występujący w sprawie nie legitymuje się odpowiednim pełnomocnictwem, co na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK, stanowi samodzielną przesłankę odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

Przechodząc do analizy zarzutów podniesionych w skardze, Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że zgodnie z zaskarżonym § 18 rozporządzenia skazany nieposiadający środków pieniężnych otrzymuje od administracji zakładu karnego papier, koperty oraz znaczki pocztowe na dwie przesyłki listowe ekonomiczne w miesiącu, o masie do 20 g, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach może otrzymać także na dalszą korespondencję.

Przepis ten nie mógł stanowić podstawy rozstrzygnięcia odmawiającego wysłania korespondencji bez ponoszenia kosztów przesyłki z tego powodu, że skarżący – co wynika z uzasadnienia dołączonych do skargi rozstrzygnięć – posiadał środki pieniężne. W tym zakresie wniesiona skarga konstytucyjna ma zatem charakter *actio popularis*, niedopuszczalnej na gruncie polskiego porządku prawnego. Czynienie przedmiotem zarzutu przepisu, który nie stanowił podstawy wskazanego w skardze jako ostateczne rozstrzygnięcia nie spełnia przesłanek skargi konstytucyjnej i stanowi samoistną podstawę odmowy skardze nadania dalszego biegu.

Niezależnie od powyższego wskazać należy na niespełnienie innych przesłanek skargi, wynikających zarówno z przepisów Konstytucji, jak i z ustawy u.o.t.p. Przede wszystkim skarżący nie wykazał, że w jego sprawie doszło do naruszenia konstytucyjnych praw podmiotowych. Trybunał przypomina, że naruszenie musi mieć charakter konkretny, a nie potencjalny. Tymczasem z uzasadnienia wniesionej skargi nie wynika, aby odmowa wysłania korespondencji bez uiszczenia odpłaty faktycznie doprowadziła do naruszenia przysługującego skarżącemu prawa do sądu (np. skutkowałą niemożnością terminowego złożenia środka odwoławczego). Analiza wysuniętych w skardze zarzutów uzasadnia twierdzenie, że naruszenie miało jedynie charakter potencjalny.

Dodatkowo, niejako na marginesie, Trybunał Konstytucyjny zauważa, że akt prawny, w którym znajdował się zaskarżony przepis, został zastąpiony przez rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. poz. 2231; dalej: rozporządzenie z 2016 r.). Rozporządzenie z 2016 r. odmiennie od poprzedniego reguluje kwestię wysyłania korespondencji urzędowej i wydawania znaczków pocztowych osadzonemu. W myśl § 22 rozporządzenia z 2016 r. „Koszty przesłania wniosków, skarg i prośb adresowanych do organów, o których mowa w art. 8a § 3 Kodeksu, ponosi skazany, a jeżeli nie posiada środków pieniężnych, otrzy-

muje od administracji zakładu karnego papier, koperty i znaczki pocztowe poza limitem określonym w § 18”. Oznacza to, że obowiązujący stan prawny czyni zadość żądaniom skarżącego przedstawionym w skardze konstytucyjnej, co z kolei sprawia, że wydanie orzeczenia w analizowanej sprawie w żaden sposób nie zmieniłoby jego sytuacji prawnej.

Wskazane wyżej okoliczności, zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK, są podstawą odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.